

Aan: de lijsttrekkers van de lokale partijen

Datum 21 februari 2006
Referentie 4500/LJ/ps
Betreft Overwegingen voor lijsttrekkers

Geachte heer, mevrouw,

Op 7 maart brengen de burgers van alle gemeenten in Nederland hun stem uit in de gemeenteraadsverkiezingen. Voor u is het goed te weten dat in Nederland meer dan 4 miljoen vrijwilligers actief zijn. Gemiddeld zetten zij zich 5 uur per week in voor een leefbare samenleving. Gemeenten die werken aan zo'n samenleving, koesteren hun vrijwilligers.

Als brancheorganisatie van de sector vrijwillige inzet hoopt Vereniging NOV dat u als lijsttrekker in uw gemeente ook de vrijwilligers wilt koesteren. We helpen u in dat geval graag uw politieke doelen te realiseren met concrete suggesties op de volgende vier thema's:

1. De rol van vrijwilligers in de Wmo.
2. Het betrekken van jongeren bij het vrijwilligerswerk.
3. De zorg voor een volwaardige ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.
4. Vermindering van administratieve lastendruk wetten en regels.

Bij deze brief treft u op deze vier onderwerpen concrete oplossingen aan die u kunt gebruiken om het collegeprogramma nog beter te maken. Wij stimuleren op onze beurt onze achterban (80% van alle vrijwilligersorganisaties) om te stemmen op een programma waar vrijwilligers ja tegen kunnen zeggen.

Met eventuele vragen of opmerkingen kunt u terecht bij Luuk Jacobs, 030 7509081, ljacobs@civiq.nl.

Met vriendelijke groet,

Els Berman
Waarnemend voorzitter

1. Een Wmo zonder vrijwillige inzet?

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) krijgt de gemeente er belangrijke financiële risico's bij. Of deze risico's beheersbaar zijn, hangt onder andere af van de rol van het vrijwilligerwerk. In eerste instantie gaat het daarbij om vrijwilligerwerk in de zorg (thuiszorg, vervoer van ouderen, activiteiten in ziekenhuizen en zorgcentra e.d.). Op de langere termijn blijft het belang van de gemeente niet beperkt tot het vrijwilligerswerk in de zorg. Het vrijwilligerswerk in de volle breedte (sport, cultuur, kerk, politiek, enz.) speelt een cruciale rol bij het behoud van een goed sociaal klimaat. Als het sociale klimaat verslechtert, zijn mensen steeds meer op professionele zorg aangewezen. Dat is niet goed voor de samenleving en het jaagt de gemeente op kosten.

Beperkte onderkenning

Uit de plannen die gemeenten ontwikkelen voor de invoering van de Wmo blijkt dat veel gemeenten de rol van vrijwilligerwerk in de zorg onderkennen. Helaas zonder een visie op de ondersteuning die vrijwilligers en hun organisaties nodig hebben om toenemende vraag te kunnen verwerken. De rol van sportclubs, buurthuizen, popfestivals, amateur-theater en al het andere vrijwilligerswerk dat niet direct met de zorg te maken heeft, onderkennen de meeste gemeenten niet of nauwelijks. Vrijwilligerswerk speelt een rol in bijna alle prestatievelden van de Wmo. Een gemeente die dit serieus neemt is een gemeente die ook op de langere termijn werkt aan een leefbare samenleving.

Een paar cijfers

79% procent van de gemeenten in Nederland heeft vanuit het voorbereidingsbudget voor de Wmo geen geld gereserveerd voor beleidsontwikkeling op het gebied van het vrijwilligerwerk. Slechts 27% van de gemeente legt nu al een relatie tussen het Wmo-loket en de ondersteuning van vrijwilligerswerk (en mantelzorg).

Oplossingen

De eerste stap richting een structurele oplossing is contact leggen met de betrokken organisaties. Dat kan door gesprekken te voeren met sleutelpersonen, door een discussiebijeenkomst te organiseren of door een enquête te houden onder vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Contact met organisaties stelt de gemeente in staat de eigen ambities te koppelen aan de mogelijkheden van het vrijwilligerswerk. Dan blijkt ook onder welke voorwaarden het vrijwilligerwerk een goede rol kan spelen bij de uitvoering van de Wmo. Het afstemmen van de activiteiten van het Wmo-loket op die van de vrijwilligerscentrale is daarbij vaak een logische stap.

2. Probleemjeugd of participerende jongeren?

Jeugdparticipatie (het meedoen van jongeren) is een belangrijk middel bij invulling van thema's als burgerschap, integratie, verantwoordelijkheid nemen, voorkomen van uitval etc. Veel gemeenten kijken wanneer het om jeugd gaat echter naar de zorg- en repressiekant: de jeugd als probleemgroep. Jongeren zijn - vaak onzichtbaar - op een positieve manier actief in hun wijk of buurt, op scholen of in verenigingen. Mee mogen en kunnen doen leert hen verantwoordelijkheid te durven nemen, maakt hen duidelijk dat zij ook dingen kunnen veranderen, dat ze serieus worden genomen en mee kunnen beslissen.

Laag of hoog opgeleid

Gemeenten die wél actief met jeugdparticipatie aan de slag gaan, richten zich vaak alleen op politieke participatie, bijvoorbeeld door het instellen van een jongerenraad of het stimuleren van leerlingenraden. Jongeren die hieraan deelnemen zijn relatief vaak hoog opgeleid en blank, waardoor het beeld ontstaat dat allochtone en/of laag opgeleide jongeren niet op nauwelijks participeren. Deze jongeren participeren echter wel degelijk, maar niet in de bestaande, aangeboden structuren.

Perspectief voor de gemeente

Jeugdparticipatie, en het zichtbaar maken hiervan, draagt bij tot positieve beeldvorming van de gemeente en jongeren zelf. Door participatie van jongeren in beeld te brengen, hier op lokaal niveau bij aan te sluiten en de participatie te ondersteunen, zullen jongeren nog meer participeren. Óók de jongeren die anders tot een probleemcategorie zouden behoren. Positieve beeldvorming rond jongerenparticipatie helpt dus niet alleen de uitstraling van de gemeente verbeteren, maar draagt ook bij tot een volwaardige deelname van jongeren aan hun gemeente. Jongeren die later als volwassene hun verantwoordelijkheid nemen.

Wat te doen?

Uitdaging voor de gemeente is om de huidige jeugdparticipatie, zowel maatschappelijk als politiek, in kaart te brengen en te versterken.

3. Ondersteuning sociale cohesie

Vrijwilligerswerk staat in veel gemeenten onder druk. Niet omdat het aantal vrijwilligers afneemt, maar omdat de vraag toeneemt en de vrijwilliger verandert. Nieuwe vrijwilligers zetten zich graag in, maar niet meer voor onbepaalde tijd en ze stellen steeds meer eisen aan de organisatie. Daarnaast moeten vrijwilligersorganisaties zorgen voor goede arbeidsomstandigheden en bijvoorbeeld verzekeringen. Gemeenten waar een goede vrijwilligerscentrale of vrijwilligerssteunpunt is, weten dat zo'n organisatie vrijwilligersorganisaties kan helpen bij het inspringen op deze veranderingen.

Sociale cohesie bevorderen

Vrijwilligersorganisaties zijn van belang voor de sociale cohesie van een lokale samenleving. Zij zijn een belangrijke plek waar burgers hun actieve betrokkenheid vormgeven. Gezamenlijk zorgen zij voor een continu en samenhangend netwerk van voorzieningen en diensten.

Een paar cijfers

In minder dan de helft van de gemeenten in Nederland is een vrijwilligerscentrale of een vergelijkbare ondersteuningsorganisatie. Het merendeel van deze centrales heeft onvoldoende capaciteit om goede ondersteuning te kunnen bieden.

Oplossingen

Zorg als gemeente voor een volwaardige vrijwilligerscentrale of vrijwilligerssteunpunt.

Deze organisatie:

- informeert en adviseert vrijwilligersorganisaties over werving, financiën, wet & regelgeving en bijvoorbeeld promotie;
- is intermediair tussen organisaties en gemeenten en zo een belangrijke bron van beleidsinformatie;
- koppelt lokale partijen; bijvoorbeeld bedrijven, onderwijsinstellingen en vrijwilligersorganisaties;
- is in staat om bijzondere projecten uit te voeren bijvoorbeeld op het gebied van werknemersvrijwilligerswerk, integratie, maatschappelijke stage en sociale activering.

Een gemeente kan ook kennis en diensten inkopen bij provinciale ondersteuners of een steunpunt in een naburige gemeente. Een andere optie is om samen met een buurgemeenten een eigen organisatie op te zetten of samenwerking te zoeken met lokale partijen zoals de bibliotheek.

4. Wet- en regelgeving verlicht

Jongerencentrum Always heeft een gebruiksvergunning nodig voor het gebouw, gecertificeerd personeel voor achter de bar, bedrijfshulpverleners voor de veiligheid en een aanvullende vergunning voor het jaarlijkse popfestival. Hun subsidie moeten ze elk jaar aanvragen en verantwoorden. Het bestuur – allemaal vrijwilligers – moet veel tijd investeren om aan de regels te voldoen en de financiering rond te krijgen. De geldt voor veel vrijwilligersorganisaties. Voor het werkelijke doel van de organisaties blijft zo weinig tijd over en het bestuurswerk wordt er ook niet leuker op. Soms haken vrijwilligers hierdoor af waardoor verenigingen en stichtingen met continuïteitsproblemen kampen.

Een paar cijfers

Onderzoek in opdracht van het ministerie van BZK wijst uit dat de administratieve lasten voor vrijwilligersorganisaties voor 97% voortkomen uit autonome regelgeving van de gemeente. Tegelijkertijd geeft 48% van de vrijwilligersorganisaties aan dat werving van bestuursleden voor hen een probleem is, mede vanwege de administratieve lastendruk. Werving van bestuursleden is daarmee een groter probleem dan bijvoorbeeld werving van 'gewone' vrijwilligers of financiën.

De volgende wetten en regels maken het de vrijwilligersorganisaties lastig: subsidieaanvragen, evenementenvergunningen, ontheffingen voor openingstijden drank en horeca, ventvergunningen, standplaatsvergunningen, gebruiksvergunning, e.d.

Belang voor de gemeente

Door administratieve lastenverlichting hebben vrijwilligersorganisaties meer tijd over om te doen waar ze goed in zijn: mensen samenbrengen. De samenleving profiteert daar direct van. Vrijwilligersorganisatie geven mensen plezier, maar ook veiligheid, een sociaal vangnet, kennis en nog veel meer. Tegelijkertijd is administratieve lastenverlichting een goede manier voor de gemeente om te laten zien dat zij de rol van vrijwilligers in de samenleving erkent en waardeert. Misschien werkt dat nog wel beter dan het uitreiken van een prijs.

Oplossingen

De gemeente Borssele heeft de administratie rond speeltoestellen overgenomen van de speeltuinverenigingen. Als gevolg van deze regeling is het mogelijk in alle kernen van de gemeente een speeltuinvereniging in leven te houden. In een Gelderse gemeente zijn plannen voor het vereenvoudigen van de subsidieregels. Straks hoeven organisaties nog maar één keer in de vier jaar de cyclus van aanvragen en verantwoorden te doorlopen. De gemeenten Veldhoven en Waalwijk hebben een handboek voor vrijwilligerorganisaties opgesteld. Hierin worden alle relevante wetten en regels duidelijk uitgelegd: wat de regel inhoudt en hoe je er aan kunt voldoen.

Zo zijn er nog meer voorbeelden van hoe gemeenten de administratieve lasten verlichten. Aandachtspunten zijn vereenvoudiging van regels en betere informatievoorziening en communicatie.